

Monumentnummer*: 510821

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 22 juli 1998
Kadaster deel/nr 82783/192

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Winsum		Het Hogeland		Groningen			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Hoofdstraat W	4			9951 AB	Winsum		
Hoofdstraat W	4 A	A		9951 AB	Winsum		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Winsum	E				3846		

Omschrijving**

Inleiding

GEMEENTEHUIS van de voormalig gemeente Winsum, gebouwd in 1907 in een stijl met kenmerken van het Rationalisme en enkele Berlagiaanse elementen naar een ontwerp van architect A.L. van Wissen uit Groningen. H. Damhof was uitvoerder van de bouw van het gemeentehuis. Van Wissen kreeg de opdracht tot de bouw van het gemeentehuis van Winsum na een prijsvraag. Na dit gemeentehuis bouwde hij gemeentehuizen in onder andere Uithuizen, Uithuizermeeden en Kantens. Het pand was tot 1942 in gebruik als gemeentehuis.

Omschrijving

Twee bouwlagen hoog gemeentehuis op vierkante plattegrond met aan westzijde één bouwlaag hoge rechthoekige aanbouw. Pand is opgemetseld van rode baksteen en wordt gedekt door een samengesteld dak met namaakleien.

Voorgevel, oostgevel, van gemeentehuis heeft een asymmetrische gevelindeling: op zuidelijke hoek een topgevel en op noordelijke hoek een toren op vierkant plattegrond; voorgevel heeft een trasraam van gesinterde donkerpaarse baksteen die beëindigd wordt door een natuurstenen waterlijst; ter hoogte van de middendorpels van de vensters op elke bouwlaag een gevelband van geglaazuurde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bruine baksteen. Vensters zijn verticaal en worden beëindigd door een gedecoreerde natuurstenen latei. Zuidelijk geveldeel heeft op begane grond drie vensters met in bovenlichten gekleurd glas-in-lood; ter hoogte van dorpels natuurstenen elementen; boven latei een segmentboog van rode en geglazuurde bruine baksteen. Op eerste verdieping drie T-vensters met roedenverdeling in bovenlichten; boven latei een rollaag van rode en geglazuurde bruine baksteen. In topgevel een horizontaal driedelig venster met boven latei een rollaag van rode en geglazuurde bruine baksteen. Vanaf tweede bouwlaag heeft zuidelijk geveldeel op hoeken een baksteen pilaster die wordt bekroond door een geometrisch gedecoreerd natuurstenen element; in geveltop een zelfde element; langs topgevel een gevellijst van baksteen en een klimmend fries van baksteen. Noordelijk geveldeel bestaat uit een vier bouwlagen hoge toren, gedekt door een schilddak. Op begane grond bevindt zich de entree tot het gebouw bestaande uit een dubbele paneeldeur met vierdelig bovenlicht met gekleurd glas-in-lood en beëindigd door natuurstenen latei; stoep van entree is niet-origineel. Boven voordeur een omlijste gevelsteen met het wapen van de voormalige gemeente Winsum en het jaartal 1907. Op eerste verdieping een zelfde venster als op eerste verdieping van zuidelijk geveldeel; hierboven twee kleine verticale blinde vensters met aan onder- en bovenkant een natuurstenen latei; aan noordzijde van torengedeelte op tweede verdieping twee verticale vensters beëindigd door een gezamenlijke natuurstenen latei. Derde verdieping van toren is opengewerkt; op elke hoek een bakstenen pilaar bekroond door een gedecoreerd natuurstenen element; elke zijde heeft twee natuurstenen zuilen die een natuurstenen latei ondersteunen; op nok van schilddak een smeedijzeren windwijzer vermoedelijk met gemeentewapen.

Noord- en zuidgevel van gemeentehuis zijn opgemetseld van gesinterde rode baksteen en hebben trasraam van gesinterde donkerpaarse steen; gevels worden beëindigd door goot op klossen. Noordgevel heeft op begane grond een zijingang, bestaande uit een houten paneeldeur zonder stoep en met vierkant bovenlicht met gekleurd glas-in-lood, beëindigd door strekken; naast deur drie verticale vensters van verschillende grootte met gekleurd glas-in-lood en beëindigd door strekken. Op eerste verdieping drie grote verticale T-vensters met roedenverdeling in bovenlichten en beëindigd door strekken; ernaast twee langgerekt verticale vensters met gekleurd glas-in-lood en beëindigd door strekken. Boven drie grote vensters een topgevel met klein horizontaal venster beëindigd door strekken. Zuidgevel heeft op begane grond een dubbel T-venster met roedenverdeling in bovenlichten en beëindigd door strekken. Op eerste verdieping twee dezelfde vensters als op eerste verdieping van noordgevel. Achtergevel, westgevel, is gepleisterd.

Een bouwlaag hoge en onderkelderde aanbouw is opgemetseld van gesinterde rode baksteen en wordt gedekt door een plat dak; gevels hebben trasraam van gesinterde donkerpaarse steen en worden beëindigd door goot op klossen. Noordgevel van aanbouw verspringt halverwege; in terugliggend geveldeel een groot vierdelig venster beëindigd door strekken met eronder twee keldervensters beëindigd door rollaag; in vooruitgelegen geveldeel twee langgerekte verticale vensters met gekleurd glas-in-lood en beëindigd door strekken; schuin onder deze vensters twee dezelfde keldervensters als in terugliggende geveldeel. Westgevel heeft vijf smalle verticale vensters met tralies, beëindigd door natuurstenen latei, en twee niet-originele vensters. Zuidgevel heeft eveneens twee dezelfde vensters met tralies als westgevel en drie verticale vensters beëindigd door rollaag; onder drie verticale vensters drie keldervensters.

INTERIEUR is grotendeels niet-origineel meer en derhalve voor de bescherming van ondergeschikt belang. Aparte vermelding verdient het grote tegeltableau in groene en gele pasteltinten in de hal gemaakt door De Distel uit Amsterdam in 1907. Opschrift vermeldt dat het raadhuis gebouwd is in 1907, gevolgd door de leden van de gemeenteraad en de gemeentesecretaris. In de onderste hoeken staan H. Damhof, uitvoerder, en A.L. van Wissen, architect, vermeld. Tableau heeft rondom een rand met Art Deco-motieven met middenboven het wapen van de voormalige gemeente Winsum.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Gemeentehuis van algemeen architectuur- en cultuurhistorisch belang:

- als voorbeeld van een gemeentehuis uit het begin van de twintigste eeuw in de provincie Groningen
- als goede representant van het werk van A.L. van Wissen
- vanwege de esthetische kwaliteit van het ontwerp
- vanwege het voor het Rationalisme specifieke materiaalgebruik en ornamentiek
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur
- vanwege de beeldbepalende ligging in het beschermd dorpsgezicht Winsum

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Bestuursgebouw en onderdl

Functie

Gemeentehuis